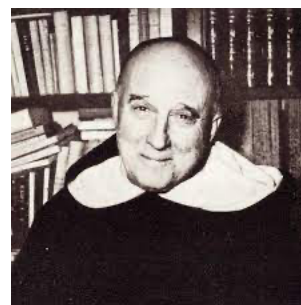

Umrtvování podle blaženého Apoštola

Fr. Reginald Garrigou-Lagrange, O.P.

Nauku evangelia o nutnosti umrtvování obšírně vysvětluje sv. Pavel ve svých epištolách. Často se citují jeho slova: „Ranami nutím své tělo ke kázni, abych snad, když kážu jiným, sám neselhal.“ (1 Kor 9, 27). Podobně říká Galaťanům: „Ti, kteří náležejí Kristu Ježíši, ukřižovali sami sebe se svými vášněmi a sklony. Jsme-li živi Božím Duchem, dejme se Duchem také řídit.“ (Galatským 5, 24).

Svatý Pavel nejen potvrzuje nutnost umrtvování, ale uvádí pro to důvody, které lze zredukovat na čtyři; jsou to právě ty, které praktický naturalismus ignoruje. Umrtvování všeho, co je v nás nepřiměřené, je nezbytné: (1) kvůli následkům prvotního hříchu; (2) kvůli následkům našich osobních hříchů; (3) kvůli nekonečné vznešenosti našeho nadpřirozeného cíle; (4)), protože musíme napodobovat našeho ukřižovaného Pána.

Uvážíme-li tyto různé motivy, uvidíme, co je pro svatého Pavla vnitřní a vnější umrtvování. Je spojeno s mnohými ctnostmi, protože každá z nich vylučuje opačné neřesti, a zejména s ctností pokání, která by měla být inspirována láskou k Bohu a která má za cíl zničit v nás následky hříchu, který je urážkou Boha.

Následky prvotního hříchu

Svatý Pavel nejprve uvádí paralelu mezi Kristem, Původcem naší spásy, a Adamem, původcem naší zkázy a všímá si následků prvotního hříchu. Římanům říká: „Skrze jednoho člověka totiž vešel do světa hřích a skrze hřích smrt; a tak smrt zasáhla všechny, protože všichni zhřešili.“ (Řím 5, 12). A znovu: „Jako se neposlušností jednoho člověka mnozí stali hříšníky, tak zase poslušností jednoho jediného mnozí se stanou spravedlivými. K tomu navíc přistoupil zákon, aby se provinění rozmohlo. A kde se rozmohl hřích, tam se ještě mnohem více rozhojnila milost, aby tak jako vládla hřích a přinášela smrt, vládla ospravedlněním milost a přinášela věčný život skrze Ježíše Krista, našeho Pána.“ (Tamtéž 19-21). Spolu s nemocemi a neduhy je smrt jedním z důsledků dědičného hříchu, ale je tu také žádostivost, o které mluví svatý Pavel, když říká: „Chci říci: Žijte z moci Božího Ducha, a nepodlehnete tomu, k čemu vás táhne vaše přirozenost.“ (Gal 5, 16).

Podle Apoštola je to stav „starého člověka“, tedy člověka, jak se narodil z Adama, s padlou a zraněnou přirozeností. V listě Efezským čteme: „Vy jste se však u Krista takovým věcem neučili – pokud jste ovšem o něm slyšeli a byli v něm vyučeni podle pravdy, která je v Ježíši. Odložte dřívější způsob života, staré lidství, které hyne klamnými vášněmi, obnovte se duchovním smýšlením, oblečte nové lidství, stvořené k Božímu obrazu ve spravedlnosti a svatosti pravdy.“ (Ef 4,21 - 24). Svatý Pavel píše ve stejném duchu Kolosanům: „Neobelhávejte jeden druhého, svlečte ze sebe starého člověka i s jeho skutky a oblečte nového, který dochází pravého poznání, když se obnovuje podle obrazu svého Stvořitele.“ (Kol 3,9 - 10).

Znovu píše Římanům: „Ve své nejvnitřnější bytosti s radostí souhlasím se zákonem Božím; když však mám jednat, pozoruji, že jiný zákon vede boj proti zákonu, kterému se podřizuje má mysl, a činí mě zajatcem zákona hříchu, kterému se podřizují mé údy. Jak ubohý jsem to člověk! Kdo mě vysvobodí z tohoto těla smrti?“ (Řím 7, 22 – 24).

Starý člověk, tak, jak se narodil z Adama, má ve své zraněné přirozenosti určitý nedostatek rovnováhy. Uvidíme to, když si připomeneme povahu původní spravedlnosti. Byla v ní dokonalá harmonie mezi Bohem a duší, stvořenou k tomu, abychom Ho poznávali, milovali Ho a sloužili Mu; a také mezi duší a tělem. Ve skutečnosti, dokud byla duše podřízena Bohu, vášně nebo rozumné emoce byly poslušné správnému rozumu osvícenému vírou a vůlí oživané láskou. Tělo samo sdílelo tuto harmonii jako privilegium v tom smyslu, že nepodléhalo nemoci nebo smrti.

Prvotní hřích zničil tuto harmonii. První člověk svým hříchem, jak říká Tridentický koncil, „ztratil pro sebe i pro nás svatost a původní spravedlnost“ a předal nám padlou přirozenost, zbavenou milosti a zraněnou. Aniž bychom upadli do přehánění jansenistů, musíme se svatým Tomášem přiznat, že se rodíme s vůlí odvrácenou od Boha, nakloněni zlu, slabí v dobru, s rozumem náchylným k omylu. S našimi citovými choutkami silně disponovanými k nadměrným potěšením a hněvu, zdroji každého druhu nespravedlnosti. S tím přichází pýcha, zapomnění na Boha, egoismus ve všech jeho podobách - často hrubý, téměř nevědomý egoismus, který si za každou cenu přeje najít štěstí na zemi, aniž by usiloval o něco vyššího. V tomto smyslu můžeme s autorem *Následování Krista* skutečně říci: „Přirozenost navrhuje sebe sama jako svůj cíl, ale milost dělá všechno čistě z lásky k Bohu.“ Svatý Tomáš hovoří stejně: „Nezřízená láska k sobě je příčinou každého hříchu.“

Otcové, zejména ctihodný Beda, ve svém výkladu podobenství o milosrdném Samaritánovi uvádějí, že padlý člověk je nejen zbaven milosti a výsad stavu původní spravedlnosti, ale dokonce je zraněn na své přirozenosti. "Hříchem prvních rodičů byl člověk zbaven milosti a zraněn v přirozenosti." Vysvětluje se to zejména tím, že se rodíme se svou vůlí odvrácenou od Boha, přímo odvrácení od našeho nadpřirozeného posledního cíle a nepřímo od našeho přirozeného posledního cíle; neboť každý hřích proti nadpřirozenému zákonu je nepřímo v rozporu s přirozeným zákonem, který nás zavazuje poslouchat vše, co Bůh přikazuje.

Tento nepořádek a slabost vůle u padlého člověka se projevuje tím, že nemůžeme bez uzdravující milosti milovat Boha, Původce naší přirozenosti, účinněji a více než sami sebe. Je zde také porucha žádostivosti, která je dostatečně viditelná, aby v ní svatý Tomáš viděl „velmi pravděpodobné znamení dědičného hříchu“, znamení, které dodává potvrzení tomu, co říká o hříchu prvního člověka zjevení. Namísto původní trojitě harmonie (mezi Bohem a duší, mezi duší a tělem, mezi tělem a vnějšími věcmi) se objevuje trojí nepořádek, o kterém mluví svatý Jan, když píše: „ Neboť všechno, co je ve světě, žádostivost těla, žádostivost očí a honosný způsob života, není z Otce, ale ze světa. “ (1 Jan 2, 16).

Křest nás nepochybně očišťuje od prvotního hříchu tím, že na nás vztahuje Kristovy zásluhy, dává nám posvěcující milost a vlité ctnosti. Díky víře je tedy náš rozum nadpřirozeně osvícen a díky ctnostem naděje a lásky je naše vůle obrácena k Bohu. Přijímáme také vlité ctnosti, které napravují smyslové choutky. V pokřtěných, kteří pokračují ve stavu milosti, však zůstává původní slabost, rány v procesu uzdravování, které nás někdy trápí a které jsou nám ponechány, říká svatý Tomáš, jako příležitost k boji a zásluhám.

Toto říká svatý Pavel Římanům: „ Víme přece, že starý člověk v nás byl spolu s ním ukřižován, aby tělo ovládané hříchem bylo zbaveno moci a my už hříchu neotročili... Nechtě tedy hřích neovládá vaše smrtelné tělo, tak abyste poslouchali, čeho se mu zachce; “ (Řím 6, 6.12). Tento „starý člověk“ musí být nejen umírněn, regulován - musí být umrtven nebo přinucen zemřít. Jinak se nám nikdy nepodaří ovládnout naše vášně a zůstaneme víceméně jejich otroky. To bude znamenat odpor, neustálý boj mezi přirozeností a milostí. Jestliže neumrtvené duše nevnímají tento boj, je to proto, že milost v nich sotva žije. Egoistická povaha má volnou hru, s některými ctnostmi povahy, přirozenými šťastnými sklony, které jsou považovány za skutečné ctnosti.

Umrtvování je na nás tedy uvaleno kvůli následkům prvotního hříchu, které zůstávají i u pokřtěných příležitostí k boji, který je nezbytný k tomu, abychom neupadli do skutečného a osobního hříchu. Nečiníme pokání z prvotního hříchu, který je „hříchem přirozenosti“, jenž byl dobrovolný pouze u prvního člověka; ale musíme se snažit, abychom se zbavili ničivých následků prvotního hříchu, zejména žádostivosti, která nás k hříchu svádí. Tím se rány, o kterých jsme mluvili výše, stále více hojí s přibývajícím milostí, která léčí a která nás zároveň pozvedá k novému životu (*gratia sanans et elevans*). Milost, která je daleka toho, aby ničila přirozenost praktikováním umrtvování, ji obnovuje, uzdravuje a činí ji v rukou Božích stále poddajnější a učenlivější.

Z knihy Tři období duchovního života (*Les Trois Ages de la Vie Interieure*).